

РЕЦЕНЗИЯ

За конкурса за академичната длъжност „ПРОФЕСОР“ по

П И А Н О към Катедра „Пиано“, Т К Д Ф

с кандидат доц. д-р Александър Василенко

НМА „проф. Панчо Владигеров“ – София

От проф. д-р Ростислав Йовчев – преподавател в

НМА „проф. Панчо Владигеров“ – София

Доц. д-р Александър Василенко е един от най-изявените наши клавирни педагози, който съчетава интензивната си преподавателска дейност в двете водещи музикални институции в страната – НМА „проф. Панчо Владигеров“ и НМУ „Любомир Пипков“ – със сериозна сценична активност като солист и камерен изпълнител.

Творческата му биография е впечатляваща – блестящо обучение в НМУ и НМА, през което става лауреат на популярни младежки клавирни конкурси в Чехия и Италия, многобройни концерти в дуо със своята съпруга Ася Василенко, с която заедно преподават в Гърция и спечелват престижни награди от международни конкурси в Япония и Италия. Александър Василенко поема по сериозния път на академичната йерархия от 2001 г., когато след спечелен конкурс е назначен за преподавател в катедра „Пиано“ към ТКДФ на НМА.

В точка Б от справка за наукометричните показатели, кандидатът фиксира три групи от изяви, които прегледно са открити и в справка за творческата дейност (с качествата на хабилитационен труд).

Два рецитала „Кодай – Куртаг“: в зала АМТНН – Пловдив (27.02.2019.) и в зала НМА – София (05.03.2019.), със съдействието на Унгарския културен институт – София. В програмата: Клавирни цикли на Золтан

Кодай и Дьорд Куртаг в изпълнение на Александър Василенко (Кодай – Седем пиеси ор. 11 и Куртаг – „Трески“ ор. 6/d) и преработки за две пиана от Дьорд Куртаг на творби на Й. С. Бах, Дж. Фрескобалди и Х. Пърсел в изпълнение на клавирно дуо Ася и Александър Василенко. Доц. Василенко се насочва към малко познатото творчество на Золтан Кодай (особено рядко свирените клавирни пиеси), които имат специфично клавирно изложение, статична, експресионистична изразност и бавно, почти „мъчително“ драматургично развитие. Пианистът ги съпоставя с далеч по-активния Куртаг (съвременен унгарски автор), който е представен включително и чрез своите траскрипции на барокови клавирни съчинения.

В контекста на този концертен проект можем да позиционираме и следващия – *Два солови рецитала „Барток – Лигети“: в зала АМГИИ – Пловдив (12.02.2015.) и в зала НМА – София (17.02.2015.), със съдействието на Унгарския културен институт – София. В програмата: Бела Барток– Микрокосмос, VI тетрадка; Дьорд Лигети – Musica Ricercata. Интересът на кандидата към унгарската музика е явен. Той разширява максимално погледа си към наследството оставено от Барток и неговите последователи, фиксирайки творби които контрастират помежду си със своя характер и клавирна фактура. На разнообразието на шестата тетрадка на Микрокосмос, втората част на рецитала противопоставя спокойствието на старинната полифонична форма, интерпретирана през призмата на XX век.*

Впечатляваща концертна изява на кандидата, адмирирана от почитателите на съвременната музика у нас е интегралното изпълнение в *два концерта с мултимедийно представяне на „Макрокосмос“, I и II том от Джордж Крам в зала БИАД– София. „Макрокосмос“ (Дванадесет пиеси-фантазии за подготвено пиано, I том) – 19.04.2016 и „Макрокосмос“ (Дванадесет пиеси-фантазии за подготвено пиано, II том) – 04.04.2017. Това е, както пианистът споделя: „Оригинален*

експеримент по отношение на комбиниране на концертно изпълнение с мултимедийна визуализация. По този начин бе привлечена широка като компетентност и възраст аудитория“ . Без да съдържат изключителни инструментални предизвикателства, двата тома на Крам са интригуващи най-вече по отношение на експерименталната комбинация на смели решения, които излизат извън рамките на строгата клавирна изразност и се приближават до сюрреалистична картинност. Ролята на пианиста е да позиционира така своята роля, далеч от търсене на философски обобщения (каквито не са търсени от самия автор), а в превръщането на клавирните пиеси в кратки драматични миниатюри, близки до съвременния театър. В това отношение, Александър Василенко се справи блестящо с този авангарден начин на музикално мислене, който определено за България е новост. Категорично може да се каже, че двата концерта имат сериозен приносен момент в нашата концертна практика.

Един от важните, основни „стълбове“ на творческата дейност на доцент Василенко са неговите концерти като камерен партньор на известните наши изпълнители Росен Идеалов и Георгита Бояджиева. Репертоарът за пиано, кларинет и чело, който триото представя чрез многобройните си изяви в страната обхваща емблематични за този състав творби като Трио оп.11 от Бетовен, или трио оп.114 от Йоханес Брамс, където ролята на клавирната партия е не само водеща във фактурно отношение, но и обединителна като интерпретаторска идея, която хармонично води останалите две партии. Към тези класически творби ми се иска да прибавим и П. Хиндемит – Квартет за кларинет, цигулка, виолончело и пиано, интересна творба на XX век, където опитността на изпълнителите особено в съвременната музика си „каза думата“ при убедителната им сценична изява. С триото, Александър Василенко изпълнява много световни премиери на творби от български и чуждестранни композитори-*Йордан Дафов* – „...*SED TIBI GLORIA IN*

VITAM AETERNAM... “ (Homage a G.BADEV/F) за кларинет, виолончело и пиано (световна премиера), Васил Казанджиев – Соната за виолончело и пиано (световна премиера), Красимир Тасков – Две гротески: „Роботи“ и „Гонка“ за кларинет, виолончело и пиано (световна премиера), Нино Рота – Трио за кларинет, виолончело и пиано или Галина Уствольская – Grand duet за виолончело и пиано (първи изпълнения в България). От соловите първи изпълнения ми се иска да изтъкна Сабин Леви – Прелюд и fuga в сол и Прелюд и fuga в ми за пиано (световна премиера), или Георги Арнаудов – „Сонети на мрачната любов“ по Федерико Гарсиа Лорка за осем ръце на две пиана (световна премиера), с Ася, Виктория, Валерия Василенко и изключително интригуващата авторска версия за четири ръце на Модест Мусоргски – „Нощ на голия връх“ (първо изпълнение в България), с Ася Дончева-Василенко. Към тях могат да се добавят рядко звучащи на наша сцена творби като Бохуслав Мартину – Вариации върху една словашка тема за виолончело и пиано, Иван Спасов – Соната за виолончело и пиано; Александър Цемлински – Трио за пиано, кларинет и виолончело ор. 3.

Бих искал да обърна внимание на своеобразното продължение на доктората на Александър Василенко, защитен през есента на 2012 г. Темата „Любомир Пипков“, както още в текста на това сериозно научно изследване беше открито, вълнува пианиста десетилетия наред. Получаването на докторската титла не е край, а просто една от точките, от които той предприема своя поглед към бележития наш композитор. Неговото клавирно творчество е важен момент в репертоара на доц. Василенко и той продължава да го пропагандира под различни форми и съчетания.

Солов концерт при закриването на V международен конкурс „Звукът във времето“, Велико Търново, май 2018 (същевременно член на жури): клавирни цикли на Л. Пипков („Българска сюита“ ор. 2), Б. Мартину („Филм в миниатюри“) и З. Кодай (из „Седем пиеси“ ор. 11). В

случая, кандидатът съчетава композиторското мислене на българския композитор с това на още двама значими автори от ХХ век.

Солов концерт „Пипков и неговите съвременници“ с избрани пиеси от късните клавирни цикли на Л. Пипков – II международен клавирен конкурс „Скрябин и Рахманинов“ и в рамките на V международен фестивал „Велики учители“, Кюстендил, август 2016 (същевременно член на жури).

Пианистът публикува и допълнение към изследването си: *Василенко, Александър. „Късните клавирни цикли на Любомир Пипков в контекста на цялостното му творчество“. – В: Алманах на НМА „Проф. Панчо Владигеров“, 2018, година 10. София: Хайни, 2019, с. 241–248; ISSN 1313--9886 print; ISSN 2367-8011 online.*

Повечето концертни представления, в които Александър Василенко се изявява като солист или камерен изпълнител са били в рамките на престижни фестивали у нас или чужбина – *„Софийски музикални седмици“, „Варненско лято“, „Зимни музикални вечери“ – Пазарджик, „Майски музикални дни“ – Кюстендил, „Дни на руската клавирна музика“ – Бургас.* Концерти на музикалната фамилия „Василенко“ се организират и на фестивалите *“Young Classic Europe” – Пасау, Германия* (В програмата: солови и ансамблови творби на Ф. Лист, Й. Брамс, Кл. Дебюси, Б. Барток, С. Прокофиев, Кр. Тасков, Г. Арнаудов.), *Festival der Bezirken – Виена, Австрия* (В програмата: солови и ансамблови творби на Й. Хайдн, Л. ван Бетовен, Фр. Шопен, С. Прокофиев, Б. Мартину, Л. Пипков.)

Концертната поредица в биографията на Александър Василенко често е предизвиквала интерес в специализираната преса, която отразява музикалния живот в страната. Правят впечатление отзивите на изтъкнати наши изпълнители и музиколози за изявите му като солист и камерен изпълнител – *Лилия Крачева, Елена Дикова, Красимир Тасков, Наталия Илиева и др., които неизменно са положителни.*

Би ми се искало, като дългогодишен ръководител на катедра „Пиано“ към ТКДФ, където кандидатът преподава вече две десетилетия, да се спра върху неговата педагогическа работа. Едновременно с изграждането и допълването на общата музикална култура, каквато пианото в Теоретичния факултет играе, Александър Василенко преподава и в НМУ „Любомир Пипков“, където формира голяма част от съвременните български пианисти в трудния им път към пианистичното майсторство. Още от първите им стъпки в инструментализма до завършване на средното им музикално образование, доц. Василенко всеотдайно работи с тях, а успехите логично следват високопрофесионалната им работа. Лауреатите на наши и международни конкурси от неговия клас не са един и двама. Голяма част от тях продължават своето обучение и в НМА, в зависимост от специалността, която са избрали. Тези, които са в ТКДФ, логично са част от класа на доц. Василенко. Можем да ги считаме не само като водещи в изминалите години и в момента студенти на висшето ни учебно заведение, но и като ярки дарования, които ще бъдат част от бъдещата музикална култура на България. Затова не е изненада присъствието на кандидата в журитата не само на вече утвърдени, но и на много нови клавири конкурси, на които си дават среща не само ученици от специализирани музикални заведения, но и млади пианисти от любителската сфера:

*Втори международен клавири конкурс „Скрябин и Рахманинов“,
Кюстендил 2016. Реализирана концертна програма с творби на Л.
Пипков в рамките на съпътстващия Пети международен фестивал
„Велики учители“.*

*Пети (2016) и Шести (2017) международен конкурс за пианисти –
непрофесионалисти „Вивапиано“, София – председател на журито
съответно за I до V възрастова група (2016) и за VI до IX възрастова
група (2017).*

Четвърти (2017), Пети (2018) и Шести (2019) международен конкурс за вокална и инструментална музика „Звукът на времето“, Велико Търново – председател на журито в секция „Инструменталисти“ през 2017 г.

Седми национален конкурс за млади пианисти „Димитър Ненов“, Разград 2019.

Високите педагогически постижения на Александър Василенко са отбелязани в редица дипломи по повод награди на негови ученици:

Диплом за принос в инструменталното изкуство – VI международен конкурс „Звукът във времето“, Велико Търново, 2019.

Почетен диплом за преподавателски принос – VI клавирен конкурс „Шуман – Брамс“, Пловдив, 2017.

Диплом за високи педагогически постижения – IV международен клавирен конкурс „Андрей Стоянов“ за любители, 2016.

Диплом за ярки артистични постижения – V международен фестивал „Велики учители“ и II международен клавирен конкурс „Скрябин и Рахманинов“, Кюстендил 2016.

Грамота за принос в откриването и развитието на млади таланти – Международен конкурс за млади изпълнители на класически музикални инструменти, гр. Перник, 2015.

Към тези национални отличия се прибавят няколко от чужбина – Словакия, Северна Македония и Гърция.

Високият професионализъм на Александър Василенко намира и още една реализация – майсторски класове – *Umbriaclassica – Италия, Фолиньо, зала „Аудиториум“, 15 – 22 юли 2019 г.* и една изключително полезна идея, от която е реализирана до момента само една част – *Уъркшоп на Александър Василенко: „Съвременна клавирна нотация – разчитане и художествена реализация“ – НМУ „Л. Пипков“, София, целогодишен, от 09.11.2019 г.*

Всичко казано дотук, което обобщава сериозния облик на изявен наш музикант води и до логичния извод – ПРЕПОРЪЧВАМ на уважаемото научно жури да предложи на уважаемия факултетен съвет назначаването на доц. д-р Александър Василенко на академичната длъжност ПРОФЕСОР към катедра „Пиано“ в Теоретико-композиторския и диригентски факултет в НМА „проф. Панчо Владигеров“

София, 07. 01. 2020г.

проф. д-р Ростислав Йовчев